

พระราชันพนธ์ บกเสภาสามัคคีเสวก

ของ

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ

พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

มุขนิรมิตตามกฎราชวิทยาลัย พิมพ์เป็นบรรณาการ

ในการบำเพ็ญกุศลคล้ายวันสวรรคต

พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ครบ ๓๔ ปี

ณ วัดบวรนิเวศวิหาร

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๒

4.
3.20

20 3.20 11 21.0.03

11

4710

20. 10. 11. 1934. 2. 1/2

พระราชนิพนธ์ บทเสภาสามัคคีเสวก

ของ

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

มหาวชิราวุธ

พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย พิมพ์เป็นบรรณาการ

ในการบำเพ็ญกุศลถวายวันสวรรคต

พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

กรรข ๓๕ ปี

ณ วัดบวรนิเวศวิหาร

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๒

_____

ในชั้นมณฑลมหามกุฏราชวิทยาลัย เลือกพระราชนิพนธ์เสภา
 ระบายสามัคคีเสวก เป็นหนังสือช่วยแก้มาวุ่นงาน. พระราชนิพนธ์
 เสภาระบายสามัคคีเสวก เป็นบทสำหรับขับอธิบายนำเรื่องในการที่จะ
 ระบายรำพ้องในคอนต่าง ๆ ซึ่งแบ่งไว้เป็น ๔ ตอน คือ กิจการแห่ง
 พระชนก, กรณียมิต, วิสวะกรรมา, และสามัคคีเสวก. เพราะการ
 ระบายรำพ้องในชุดสามัคคีเสวกมิได้มีบทร้อง บทพากย์ หรือบท
 เกราะอย่างใดเลย เป็นการแสดงที่มีแต่ทำร้ายรำกับเพลงขับพากย์เท่านั้น
 ถึงพระราชนิพนธ์ค่านำซึ่งรวมอยู่ในบทเสภาเรื่องพระยาราชวังสัน ว่า

“เหตุที่จะแต่งบทเสภา “สามัคคีเสวก” นั้น คือ เมื่อ
ปี พ.ศ. ๒๔๕๗, เมื่อข้าพเจ้าออกไปพักผ่อนอริยาบทอยู่ที่
พระราชวังสนามจันทร์, ได้มีข้าราชการในราชสำนักพลัดเปลี่ยน

กันจัดอาหารเลี้ยงกันทุก ๆ วันเสาร์, และเมื่อเลี้ยงแล้วมักจะ
จะมีอะไรดูกันเล่นอย่าง ๑. โดยมากผู้เลี้ยงได้หาภาพยนตร์ไป
ฉายดู, และได้ดูหลาย ๆ วันเสาร์ ติด ๆ กัน ก็พากันออกเบอ
จึงได้คิดเปลี่ยนเป็นการเล่นอย่างอื่น ๆ บ้าง. ครั้นเมื่อจวนจะ
ถึงคราวที่เจ้าพระยาธรรมาธิกรณธิบดีจัดเลี้ยง, เจ้าพระยา
ธรรมาได้ขอให้ข้าพเจ้าคิดหาการเล่นสักอย่าง ๑, ข้าพเจ้าจึง
ได้คิดผูกกระบวน “สามัคคีเสวก” ขึ้น. ระเบียบที่กล่าวนี้ได้เล่นตาม
แบบใหม่เป็นครั้งแรก, กล่าวคือ ไม่มีบทร้องเลย, มีแต่นำพากย์
ประกอบกับทำระบำเท่านั้น. คราวนี้ข้าพเจ้าเห็นว่า ในเวลาพัก
ระหว่างตอนแห่งระบำนั้น, ครั้นจะให้พินพาทย์บรรเลงพินพาทย์
นั้นก็ดูได้เห็นเห็นอยู่ตลอดเวลาที่เล่นระบำ, ควรให้พินพาทย์
ได้พักหายเหนื่อยบ้าง, ข้าพเจ้าจึงตกลงแต่งบทเสภาขึ้นสำหรับ
ขับระหว่างตอน. บทเสภานี้ได้พิมพ์ขึ้นโดยด่วนสำหรับให้ทัน
แจกพร้อมกับโปรแกรมในคืนวันที่เล่นระบำ, และบัดนี้ฉบับที่
พิมพ์แรกนั้นก็ออกจะกระจัดกระจายไปเสียมากแล้ว, ข้าพเจ้า
จึงถือโอกาสเพื่อให้พิมพ์รวมไว้ในสมุดเล่มนี้ด้วย. ส่วนวิธีแสดง
ระบำ “สามัคคีเสวก” นั้นยังมีได้เคยพิมพ์ขึ้นเลย, ข้าพเจ้า
จึงเก็บเอามารวมพิมพ์สลับกับบทเสภาขึ้นด้วย, เพื่อผู้ที่เอาใจ
ใส่ในวิธีการเล่นละคอนจะได้ทราบว่าระบำนั้นเล่นอย่างไร.”

ในคอนท้ายแห่งพระราชนิพนธ์คำนำนี้ ทรงกล่าวถึงผู้ร่วมงานไว้ว่า

“อนึ่งในที่นี้ข้าพเจ้าขอแสดงไว้ว่า พระยาประสารศุริยศัพท์ (แปลก ประสารศัพท์) ได้เป็นผู้ช่วยแนะนำข้าพเจ้าในการวางลำดับที่ใช้ลงในเสภา เรื่อง “พญาราชวงส์” และวางนำพาทย์ต่าง ๆ ในระบำ “สามัคคีเสวก”, กับพระยาอนุศาสน์จิตรกร (จันทร์ จิตรกร) ได้เขียนภาพประกอบเรื่องในสมุดเล่มนี้, ข้าพเจ้าจึงขอขอบใจข้าราชการทั้งสองนี้เป็นอันมาก. ส่วนพระยานัฏกานฤกษ์ (ทองดี สุวรรณภารต) ก็ควรได้รับความขอบใจด้วยอีกคน ๑, เพราะว่า, ถึงแม้จะมีได้มีส่วนช่วยเหลือในการทำให้มีหนังสือขึ้นโดยตรงก็จริง, แต่ก็ได้เป็นผู้ช่วยคิด และผสมทำระบำให้เป็นไปสมประสงค์ของข้าพเจ้าอย่างดี.”

พระราชนิพนธ์บทเสภาเรื่องสามัคคีเสวกนี้ พิมพ์ครั้งแรก มีแต่เฉพาะบทขับเสภาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๗ ในงานเวรเลี้ยงของเจ้าพระยาอรรคมหาจักรณาธิบดี, พิมพ์ครั้งที่ ๒ มีทั้งบทเสภาและพระราชนิพนธ์อธิบายการแสดงพร้อมทั้งเพลงหน้าพาทย์ รวมอยู่ในพระราชนิพนธ์เสภาเรื่องพญาราชวงส์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘. ในการพิมพ์ครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๓ ซึ่งพิมพ์ตามฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒ โดยมีได้แก่ทวิสกกการันต์โดย ทงนัเพื่อประสงค์จะแสดงว่าในสมัยโน้นท่านเขียนกันอย่างไร นอกท่านได้ขอให้นายมนทวี ทราโมทย์ ช่วยเขียนเพิ่มเติมเชิงอรรถอธิบายวิธีการแสดง เพื่อให้ท่านผู้ที่สนใจได้ทราบซึ้งใจยิ่งขึ้นอีกเล็กน้อยเท่านั้น.

ล้ามัคคีเลวก

ตอนที่ ๑

กิจการแห่งพระนนท์

เครื่องแต่งโรง: ม่านพื้นสีฟ้ามีดาวเงินโรยอย่างคอกไม้ร่วง, ขอบบนและล่างเป็นลายเมฆ. ด้านหลังมีม่านสองไข, ซึ่งใช้ไขออกได้. หลังม่านนี้เข้าไปมีม่านค้ายหลัง, ตรงกลางมีฉากพับพื้นคำลายคอกไม้ร่วงทองมีเชิงชาย. หน้าฉากนั้นมีพระแท่น, รูปคล้ายพระแท่นมนังคศิลา, มีราชอาสน์เบรียบขาวชั้น ๑ และหนักวาง پشتอีกชั้น ๑.

[เสภา.*]

๑ ขอเคชะผ้าลของอุลัพระบาท	ยรมนาถนฤบดินทร์ขึ้นสยาม
ไถ่ยกเกล้าเกษมสุขทุกโมงยาม	พึ่งพระรามจอมคินสนทยา
ข้าพระบาทจะขับเสภาถวาย	หมายบำเรอวรบาทให้ทราบ
ขอภมรินทร์ขึ้นขับข่อยชยา	ทรงเมตตากรุณาและขันติ
อันกล่าวกลอนสุนทรวาทีกล่อม	ขอมยกพร้องท่องจำไม่ได้ที่
แม่พลึงพลากขาดเกินซึ่งวาทิ	ขอผู้มีโปรคประทานซึ่งอภัย ฯ

* การขับเสภาได้เริ่มขับก่อนตั้งแต่ม่านหน้าที่ยังมิได้เปิด เมื่อขับเสภาบทนี้ไปจนถนัดถึงหน้าที่ของพระนนท์จบ บัฟาทย์บรรเลงเพลงเชิดถึง จึงจะเปิดม่าน เริ่มการแสดงตามที่ทรงอธิบายไว้ไปจนจบตอน และปิดม่าน. ส่วนตอนต่อ ๆ ไป ก็ดำเนินเช่นเดียวกัน คือ ขับเสภาบรรยายเรื่องของแต่ละตอนเสียก่อนในเวลาม่านปิด

๑ สิบ^๕น^๕ว^๕ประ^๕ณ^๕ม^๕เท^๕น^๕อ^๕ก^๕ศ^๕
 เส^๕ริ^๕ม^๕ค^๕ร^๕ท^๕า^๕ท^๕ิ^๕ง^๕ก^๕ระ^๕ล^๕ิง^๕ไ^๕
 ไ^๕ห^๕ว^๕ัง^๕ค^๕พ^๕ระ^๕ส^๕มา^๕ส^๕ัม^๕พ^๕ท^๕อ^๕เจ้า^๕
 ผ^๕อง^๕ไ^๕ย^๕ว^๕ิ^๕ส^๕ท^๕อ^๕เ^๕ก^๕อ^๕ค^๕ก^๕ม^๕
 พ^๕ระ^๕อง^๕ค^๕ค^๕อ^๕ศ^๕า^๕ส^๕ท^๕า^๕พ^๕า^๕ส^๕ท^๕ว^๕โล^๕ก^๕
 เ^๕ห^๕ม^๕อ^๕น^๕ส^๕า^๕ร^๕ถ^๕ิ^๕ชา^๕ญ^๕ว^๕ิ^๕ท^๕ร^๕มา^๕น^๕
 ไ^๕ห^๕ว^๕พ^๕ระ^๕จ^๕ร^๕ม^๕ะ^๕ว^๕ิน^๕ย^๕วิ^๕ไล^๕เล^๕ก^๕
 เ^๕ห^๕ม^๕อ^๕น^๕ป^๕ระ^๕ท^๕ิ^๕ย^๕แ^๕ส^๕ง^๕ป^๕ระ^๕เท^๕็^๕อง^๕เร^๕็^๕ง^๕ร^๕ั^๕
 แ^๕ส^๕ง^๕พ^๕ระ^๕จ^๕ร^๕ม^๕ล^๕า^๕ย^๕ซ^๕ง^๕แ^๕ส^๕ง^๕ส^๕ร^๕บ^๕
 ผู้^๕เท^๕บ^๕ง^๕จ^๕ร^๕ม^๕ส^๕า^๕ร^๕ิ^๕ไม่^๕มี^๕แ^๕พ^๕
 ไ^๕ห^๕ว^๕พ^๕ระ^๕ส^๕ง^๕ม^๕ท^๕ร^๕ง^๕ค^๕ี^๕ล^๕ว^๕โร^๕ภา^๕ส^๕
 อ^๕ุ^๕ท^๕ส^๕า^๕ห^๕ะ^๕ท^๕ร^๕ง^๕จ^๕า^๕ร^๕ม^๕ว^๕ิน^๕ย^๕
 ป^๕ร^๕ย^๕ิ^๕ท^๕ิ^๕ล^๕ั^๕ว^๕น^๕ค^๕ิ^๕ไม่^๕มี^๕ห^๕ย^๕อ^๕น^๕
 ป^๕ระ^๕พ^๕ฤ^๕ท^๕ิ^๕เ^๕น^๕ท^๕ว^๕อ^๕ย^๕า^๕ง^๕ใน^๕ท^๕า^๕ง^๕า^๕ม^๕

๑ อ^๕น^๕ง^๕ข^๕อ^๕เ^๕า^๕ว^๕พ^๕น^๕ย^๕น^๕อ^๕ย^๕เ^๕ก^๕ศ^๕
 ผู้^๕ส^๕ถ^๕ิ^๕ท^๕ว^๕ิ^๕มา^๕น^๕ส^๕ว^๕ร^๕ร^๕ค^๕ิ^๕น^๕พ^๕้า^๕
 ไ^๕ห^๕ว^๕พ^๕ระ^๕พ^๕ิ^๕ย^๕ณ^๕ผู้^๕ส^๕ก^๕ข^๕ล^๕ง^๕
 เร^๕็^๕ง^๕ค^๕ั^๕ก^๕า^๕ข^๕ิ^๕พ^๕ญ^๕า^๕เว^๕น^๕ไ^๕ท^๕ย^๕
 ไ^๕ห^๕ว^๕พ^๕ระ^๕ป^๕ร^๕เม^๕ศ^๕ว^๕ร^๕เ^๕ก^๕ซ^๕า^๕บ^๕

น^๕อ^๕ย^๕ว^๕ิน^๕ท^๕า^๕ท^๕ร^๕ิ^๕ร^๕ค^๕น^๕ร^๕ิ^๕ท^๕ิ^๕ส^๕ย^๕
 เ^๕า^๕ว^๕ร^๕พ^๕ใน^๕แ^๕ก^๕ว^๕ส^๕า^๕ม^๕ท^๕า^๕ม^๕น^๕ิ^๕ย^๕ม^๕
 ส^๕ถ^๕ิ^๕ก^๕เ^๕ล^๕้า^๕ก^๕าร^๕ญ^๕เ^๕น^๕ป^๕ฐ^๕ม^๕
 เ^๕น^๕ย^๕ร^๕ม^๕เว^๕ท^๕ิ^๕ค^๕มี^๕ภ^๕ิ^๕ร^๕ญ^๕า^๕ณ^๕
 ข^๕ำ^๕ม^๕พ^๕ัน^๕ซ^๕ง^๕โ^๕ษ^๕ะ^๕ส^๕ง^๕ส^๕า^๕ร^๕
 ไ^๕ห^๕ไ^๕พ^๕า^๕ล^๕ก^๕ล^๕ิ^๕ย^๕ร^๕ำ^๕ก^๕ล^๕า^๕ย^๕เ^๕น^๕ค^๕ิ^๕
 แ^๕ส^๕น^๕ป^๕ระ^๕เส^๕ริ^๕ฐ^๕ว^๕ิ^๕ศ^๕า^๕ส^๕า^๕ม^๕น^๕ิ^๕ค^๕ิ^๕
 ส^๕อ^๕ง^๕ว^๕ิ^๕ถ^๕ิ^๕น^๕ร^๕ชา^๕ค^๕ิ^๕ส^๕า^๕ม^๕า^๕ร^๕ด^๕เ^๕ล^๕
 ข^๕ำ^๕ป^๕ระ^๕ม^๕ล^๕แ^๕ส^๕ง^๕ส^๕ง^๕ำ^๕ก^๕ว^๕ำ^๕แ^๕ส^๕ง^๕แ^๕ข^๕
 ฤ^๕ว^๕ำ^๕แม่^๕พ^๕ย^๕ภ^๕ย^๕ัน^๕ไม่^๕พ^๕ร^๕ัน^๕ภ^๕ย^๕
 ร^๕ิ^๕ย^๕พ^๕ร^๕น^๕า^๕ท^๕ถ^๕ิ^๕ศ^๕า^๕ส^๕า^๕มา^๕ไ^๕ว^๕ไ^๕ค^๕ิ^๕
 เ^๕เพ^๕อ^๕ส^๕อน^๕ไ^๕ห^๕ั^๕น^๕ร^๕ชา^๕ค^๕ิ^๕ล^๕า^๕ก^๕ตาม^๕
 อ^๕ิน^๕ท^๕ร^๕ิ^๕ย^๕ส^๕ัง^๕ว^๕ร^๕ท^๕ว^๕า^๕ร^๕ส^๕า^๕ม^๕
 ท^๕ุก^๕โม^๕ง^๕ย^๕า^๕ม^๕เ^๕น^๕ท^๕ิ^๕ค^๕ว^๕ร^๕ย^๕ุ^๕ชา^๕ ฯ

ไ^๕ห^๕ว^๕ท^๕ว^๕บ^๕เท^๕เว^๕ศ^๕ร^๕ท^๕ุก^๕ท^๕ิ^๕ศ^๕า^๕
 อ^๕ิ^๕ก^๕ร^๕ิ^๕ก^๕ิ^๕ยา^๕ณ^๕ป^๕ระ^๕เท^๕ศ^๕ท^๕ว^๕ถ^๕ิ^๕น^๕ไ^๕ท^๕ย^๕
 พ^๕ระ^๕ท^๕ร^๕ง^๕ค^๕ิ^๕ง^๕ข^๕ิ^๕ก^๕ิ^๕ร^๕ค^๕า^๕เ^๕น^๕ไ^๕ห^๕ญ^๕
 ซ^๕ิ^๕ง^๕ซ^๕ิ^๕ย^๕ข^๕ำ^๕น^๕อ^๕สุ^๕ร^๕ก^๕ำ^๕ล^๕ิ^๕ง^๕พ^๕าล^๕
 พ^๕ระ^๕ผู้^๕ผ^๕า^๕ย^๕ผ^๕า^๕ห^๕ล^๕ว^๕ง^๕พ^๕ะ^๕ล^๕ิ^๕ง^๕หา^๕ญ^๕

ชั่วโคเผือกผู้คนแรงแรง
 ไหว้ขึ้นโสฬสยศะยง
 สัพพัตถมถัมมะแลไกล
 ไหว้ท้าวเทเวศร์วิเศษศักดิ์
 ไหว้ภูมิต้าวท้าวอาทรี
 ขอบอกองค์เทवास่างฤทธิ
 ช่วยพิทักษ์พระจักรีพงศ์ผู้ทรงธรรม
 อภิอารักษ์ป้องพระประยูรญาติ
 สยามราชอาณาประชาราษฎ

สามเนตรป้องผลายุสิ่งจัญไร
 ชั่วพิศเคหมองส่นองไส
 คัมเกรงสรรพภัยในโลกีย์
 ผู้พิทักษ์ถิ่นมนุญในทิศสี่
 มีอาทิพระสยามเทวัน
 จงคงไมตรีจิตเกษมสันต์
 ทุกคืนวันให้ทรงสุขสราญ
 ให้นิราศพันภัยทุกสถาน
 ให้ทั้งคานทีสุขทุกเวลา ฯ

๑ ข้าพระพุทธเจ้าเหล่าโชนหลวง
 ขอเดชะพระมหากษัตริย์
 บัณฑิตจะรับพระบารมีถวาย
 แม้พลังพลาดขาดท่าทางละคอน
 จะจำเริญเริ่มเรื่องพระนนทิ
 แสดงซึ่งกิจการนานา
 หนึ่งเป็นพาหะพระศรีเนตร
 เจริญร่อนไปในเมฆ
 ครันถลึงถึงโกไลศอาสน์เทเวศร์
 เป็นมหาเสวกไค้สัมจินต์

ปวงจงรักภวนาณาดา
 แก่เหล่าข้าผู้ร่ำถวายกร
 หมายบำเรอพิศรมหิศร
 ขอบกรไพบรคอบภักไว้สักครา
 ผู้เสวีพระอิศวรนาถา
 อันเป็นนำที่ประจำพระนนทิ
 แสดนวิเศษสกลกระชัยทั้งชัยชี
 เร็วประหนึ่งสกลฉำฉาณูบิน
 ก็กลับเพศไค้พลันทันฉวิล
 ปฏิบัติเทวินทร์ในกิจวัจ

ทั้งสติปัญญาที่สามารถ
 วินิจฉัยอธิกรณ์ไม่หยาบยัง
 ชักชวนชาวนาอนุญาตอันรับ
 ผู้สูงศักดิ์มักดื้อม่นอมนทา
 บามอิศวรประกาศนราธิ
 เพื่อทรงใช้จะได้ไปด้วยทันที
 บามเสวีราชกิจพิศุข
 พระนันทิ์เต็มจิตและช่วยงาน
 กิจของเจ้าลวันเขาเป็นกิจทั่ว
 เป็นเสวที่สนธิชิตทั้งมวล
 ในระบาสำแดงซึ่งกิจการ
 ผู้ประสงค์งานเป็นเสวกก็

เซบวณลาคเชิงคทวีสั่ง
 นาททงมันคงทรงขรรมา
 สำเร็จสรรพทั้งมวลควรทุกทำ
 ผู้ชอบมาปราโสบผกไมตรี
 นนที่สถิตพึงความอยู่คามที่
 ยให้มิบกพร่องทำนองการ
 ประสงค์ทางผ่อนฤทัยให้สุขสานต์
 เพื่อสำราญเทวเวลาควร
 มิไค่มัวเกียกกันขึ้นเป็นส่วน
 จึงจะควรรบไต่ไปคนคี่
 เพื่อเป็นฐานแยบอย่างทางวิถิ
 ควรคบเบียงนนที่ทพอง ร

[ระบาย.]

เชิดฉิ่ง.

พระอิศวรกับพระอุมาทรงพระนันทิ์ (โคอุศรราช)
 ออก, รำวน ๑ รอย, แล้วหุบกลางโรง พระอิศวร
 กับพระอุมาเสด็จลงจากพระนันทิ์; พระนันทิ์กลายรูป
 จากโคเป็นมนุษย์แต่หัวคงเป็นหัวโค, ถือไม้เท้าตำแหน่ง

พระอิศวรกัษพระอุมาทรงพระนนท

กรมวัง, ออกมานั่งถวายบังคม. พระอิศวรใช้ขันทว่า*
จะเสด็จเข้าไปในม่านก่อน, ให้เตรียมการไว้, แล้วจะ
เสด็จออกให้เทวดาเฝ้า. พระนนทีถวายบังคมรับ
เทวโองการ.

เสมอเอร. พระอิศวรกับพระอมารำเข้าโรง; พระนนทีหาย
เข้าโรง.

โคมเวียน. เทพบุตรกับนางฟ้าพากันผ่อนออกมา, ทักทาย
ปราโมทย์กับคนธรรพและวิทยากร ซึ่งผ่อนออกมา
อีกทาง ๑. บัณฑิตกาลเนมิออกมาเห็นนางฟ้าก็ชอบใจ
และได้เกี้ยว.

เชิก. นางฟ้าหนี; เทพบุตรกับนางบัณฑิต, และคนธรรพ
กับวิทยากรช่วยกันห้ามปรามบัณฑิต, แค่บัณฑิตไม่ฟัง,
วิ่งไล่่วนอยู่.

วิสามล. พระนนทีออก, เห็นบัณฑิตทำยุ่งก็โกรธ, สั่งพวก
ภูทกเป็นเทพเสวกจับบัณฑิตได้แล้วมัดไว้.

เพลงฉิ่ง. พระนนทีชำระความ. เทพบุตรกับนางฟ้าเป็นโจทก
กล่าวโทษกาลเนมิ; คนธรรพและวิทยากรเป็นพยาน.
พระนนทีพิจารณาได้ความสมข้างโจทก, จึงให้พวก

* ภาษานาฏศิลป์เรียกว่า "ใช้ขันท" คือการรำตามความหมาย โดยใช้ขันทออกอริยา
การแทนคำพูด เช่นตอนนี้ พระอิศวรก็จะทำท่าเอามือเข้าอก และเข้าไปที่พระอมาร
แทนคำว่า "เรากับพระอมาร" แล้วกริหมือโยกไปทางข้างใน เป็นการบอกว่า "จะเข้า
ไปนม่าน" ต่อจากนั้นก็เข้าไปที่นั่นที แล้วเอามือหง ๒ มาคว่ำทับกันข้างหน้าแทนถ้อยคำ
ที่สั่งว่า "ท่านจงเตรียมไว้ให้พร้อม" ในตอนอื่น ๆ ก็แสดงโดยนัยนี้ทั้งสิ้น

เทพเสวกลงอาญาที่กาลเนมิแล้วขึ้นไป.

กลม.

พระอินทร์ (ถือวัชระ) ออกพร้อมด้วยจิตโลกบาล
คือพระเพลิง (ถือหอก), พระวรรณ (ถือธนู), พระยม
(ถือไม้ยมก), และพระกเวร (ถือคทา).
พระนนทีก้อนรับเทวราชทั้ง ๕ ด้วยความเคารพ. จิตโลก
บาลนั้น, แต่พระอินทร์รำกลมต่อไปพอสมควรแล้วจึง
นั่ง.

กระเชิญ.

พระนนทีกววยยังคมและรำทรงนำมาน ๒ ไซ.

รวีฉิง*.

พระนนทีกะบังขี, ไซม่าน, พระอิศวรกับพระอุมา
ประทับอยู่ด้วยกันบนพระแท่น.

สารการกลอง.

เทวดาและภูธร ๆ ถวายยังคมพร้อมกัน.

ครอยจักรวาล.

พระอิศวรใช้ขัตติยราไชยพระอินทร์และเทวดา
พอสมควร.

พระทอง.

เทพยตรักยนางฟ้าขีระข่า.

สินวล.

พระอิศวรกับพระอุมารำคู่. พระนนทีกะโพน,
เมื่อรำจบแล้วพระอิศวรกับพระอุมาถอยขึ้นพระแท่น.

มหาชัย.

พระอิศวรขวยพรแก่เทวดา; เทวดาถวายยังคมรับ
พระพร.

รวีฉิง.

พระนนทีกะบังขี. เทวดาถวายยังคม. ขีตม่าน
นำพระแท่นพระอิศวร.

จบตอนที่ ๑

* บรรเลงอย่างวัชรธรรมคา หากแต่ไม่มีตีระโพนและกลอง ที่แต่ถึงอย่างใดจะเป็น
เครื่องประกอบจังหวะ

กรนิมิต

ตอนที่ ๒

กรีนริมิต

เครื่องแต่งโรง: ม่านและหลังพนาคำ, เขียนลายฆ่าด้วยทอง,
เขียนลายลนก้น. นำม่านด้านหลังมีแท่นศิลา, มีกองไฟอยู่ตรงหน้าแท่น;
ไฟในชั้นต้นต้องให้มีเปลวจริง ๆ, แต่ในทอนหลัง ๆ มีแค่แสงก็พอ.

[เสภา.]

๑ จะกล่าวกล่อมมยทกลอนสนทราคำ แดงเรื่องระบำทอนที่สอง
จะขยายเป็นระเบียบเทียบทำนอง ให้ถูกต้องเยี่ยงแบบแบบโบราณ
แดงเรื่องพระคเณศวรเศวตศักริ์ ลูกพระจอมไตรจักรมहाศาล
เรื่องอิทธิฤทธิ์ไกรวิชชาชาญ ชำนิชำนาญเจนจิตวิทยา
เคียบเธอเป็นเคียบกระวีลีแกงชาค แสนประหลาดน่าคเป็นนักหนา
แท่เบาวิชัยเธอไซ้ไรไค่เสียดา เพราะแก่วักล้ำสามักคพระยิตรงค์
ก้วยรามปรคมาไกลาศ จะเฝ้าพระยิตรงค์ประสงค
จะเข้าไปในวิมานขรรยงกั พระคชพิภคจึงตรงเข้าห้ามปราม
จึงไค่เกิดโกรธซึ่งถึงวิวาท ต่างคนต่างอาไม่เกรงขาม
พระคณาธิบคิเลียบพิพราหมณ ปรศรามขว้างขวานไปรณรอน
คเณศเห็นขวานเพ็ชรระเห็จมา ก็รู้ว่าพระยิกามหิศร

ประทานพรพาทมณีนามรงค์ให้คังกร
 จักรมเคียรคอบริขัโหม้นเหมาะ
 จักรงาข้างเคียวแต่ปางนั้น
 กายาเธอจำมาและลำสัน
 ทรงเครื่องเรื่องรามธำมรงค์
 เป็นใหญ่ในปวงวิทยา
 เนิอนิศบประสิทธิ์ประสาทพร
 ชนโคหวัชข้ามอประรรค
 สำเร็จเสร็จสมคังจินดา

จะสู้ชวนพระบิทรไม่ควรกัน
 ชวนจำเพาะถกนางข้างหนึ่งสยบ
 เลบมีนามว่าเอกะทันต์บรรภาแรง
 ผิวโรหิตะพรรณณกันกำแหง
 แสงกายจับแสงวราภรณ์
 สง่าทรงซึ่งวินัยสโมสร
 สดาวรสวัสดิ์ควัณนา
 พงพำนักพิชมเนศนาถา
 พระองค์พาข้ามพิชมเนญไรว

๑ อนึ่งพระพิชมเนศเคชอกม
 เสรสร้างสรรพระกระวาทในไพร
 สร้างสารแปดพระกลพนสวัสดิ์
 แบ่งปันคณะอวัจระวี
 อภิรังสรรค์ข้างเผือกเลือกคู่ภักษณ
 อีกสร้างข้างคำล้ำกุญชร
 อันพระเกียรติจักรพรรดิรัตนราช
 ประชาชนชนชมพระสมภาร
 อันระบำนพอนในทอนัน
 เเลขอเกียรติพิพัทธิศรา

เป็นบรมครูข้างผู้ใหญ่
 เพื่อให้เป็นสง่าแก่อาศรั
 ประจงจักสรรพางค์ต่าง ๆ ส
 ประทำให้อวัจระทิสสถิตพร
 ประดับยศพระจอมจักรอภิศร
 เพอภุชรเชอทรงสูงควาน
 เกรอกระภาคองในทริบสถาน
 เพราะมีสารศกลักษณคักภักษา
 แสดกกระนรมัตถิทธรรษา
 จำประชาสยามราชภูริพิลาศามฯ

[ระเบียบ.]

ทะของกัน. เบิกมานำเวทีเห็นพระคเนศนั่งชัศสมาธิอยู่บนแท่น
ศิลา, ขริกรรมอยู่ครู่ ๑ แล้วลงจากแท่น.

คุกพาทย. พระคเนศแสดงฤทธิ มีราชสีห์, เสือ, หมี, และ
สัตว์ร้ายต่าง ๆ วิ่งออกมา, แสดงกิริยาอาการตื่นตกใจ,
แล้ววิ่งเข้าโรง.

พระนิมิต. พระคเนศรำทลอกท่า, แล้วกลับไปนั่งแท่น.

ช้างประสารงา. ช้าง ๘ หมี, ถอนอกขั้วมือละดอก, ออกเป็นคู่ ๆ
ตามลำดับ, และเมื่อออกมาแล้วเข้าไปถวายบังคม
พระคเนศแล้วและนั่งอยู่เป็นระเบียบ. ช้าง ๘ คู่คือ :—

คู่ที่ ๑ ประจำทิศบูรพา	{ พลายโอราวัค พังงากระมุ	สีเมฆ สีหมอก
คู่ที่ ๒ ประจำทิศอาคเนย์	{ พลายขณชกร พังงาขีลา	สีบัวขาว สีเหลืองปนเขียว
คู่ที่ ๓ ประจำทิศทักษิณ	{ พลายวามน พังงาขะลา	สีแสดเล็ก สีเหลืองแก่
คู่ที่ ๔ ประจำทิศหรดี	{ พลายกมท พังงาประมา	สีชมพู สีแสดอ่อน
คู่ที่ ๕ ประจำทิศปรักษิม	{ พลายอัญชัน พังงาอัญชันวัด	สีดอกอัญชัน สีน้ำเงินอ่อน

คู่ที่ ๖ ประจำทิศพายัพ	{ พลายมยุระพันธุ์ สักมากสูก พริ้งคุ่มพันธุ์ สักขาว
คู่ที่ ๗ ประจำทิศอุดร	{ พลายสรวพระโหม สักญ่าแพรว พริ้งตามระกรรณีสักทองแดง
คู่ที่ ๘ ประจำทิศอีสาน	{ พลายสุประตักะ สักบัวโรย พริ้งอัญชัน สักเขียวแก่

พญาเคียร.

ช้างวิหะขำรำคอกบัว.

เสมอมาร.

ยักษ์กาลเนมียอก.

เช็ก.

กาลเนมียอกช้าง.

รว.

พระคณเศษเษหน้าชน, เห็นยักษ์วังแกช้างกักรอ,
ลงจากแท่นไปรบ.

เช็กนอก.

พระคณเศษกักรอชกักรอ; พระคณเศษชกักรอชกักรอ.

เทียวและรวักลง.* พระคณเศษชกักรอชกักรอ.

กระสนนิบาท.

พระคณเศษรำ, แล้วกลับไบนั่งแท่น.

เหาะ.

ท้าวโลกบาลทั้ง ๘ ทิศออกโศกลำบากที่ละกระบวน
ถึงท้อป็น :-

๑. เทวคาหน้าสักต่าง ๆ, นำพระอินทร์, ถิ่นวิหะ,
โลกบาลทิศบูรพา.

* คำว่ารวักลงในหนังสือ รวแต่กลองที่ตออย่างเตียว เครื่องดนตรีอื่น ๆ หยุตพรต
แบบแผนรวักที่ติดกับเพลงเตียว, ซึ่งใช้แสดงหนังใหญ่มาแต่โบราณ

๒. ภูทก^๒กายและหน้าสี^๑แสง, นำพระเพลิง, ถือน^๕หอก,
โลกบาล^๒ทิศอาคเนย์.
๓. บิศา^๑หน้าสี^๑ต่าง ๆ, นำพระยม, ถือน^๕ไม้ยมก^๑,
โลกบาล^๒ทิศทักษิณ.
๔. ภูทก^๒กายและหน้าสี^๑ดำ, นำนางนิรฤติ, ถือน^๕ดาบ,
โลกบาล^๒ทิศหริ.
๕. นาค, นำพระวรรณ, ถือน^๕ศร, โลกบาล^๒ทิศปรศิม.
๖. เทวดาหน้าขาว, นำพระพาย, ถือน^๕พระขรรค์,
โลกบาล^๒ทิศพายัพ.
๗. บัณ^๑, นำพระกุเวร, ถือน^๕คทา, โลกบาล^๒ทิศอกร.
๘. ผีหน้าหัวกระโหลก, นำพระอิศาน, ถือน^๕ตรีศูล,
โลกบาล^๒ทิศอีสาน.

กระบวนเสร็จผ่านโรงไปแล้ว, ทัวโลกบาลออกมา
ใหม่, และเข้าไปนั่งเฝ้าพระคเณศ.

นางนาค.

พระคเณศมอข้างประจำทิศให้แก่โลกบาล.

เชิด.

โลกบาลนำข้างไปองค์ละคู่.

วิสามล.

พระคเณศร่ายมนตร์. มีพระบา^๕ข้าง^๕เผือกออกมา
ข้าง ๑ หมอ^๕เกล้า^๕เชือก^๕ขา^๕ออกมาอีกข้าง ๑ ถวาย
ยัง^๕คัม^๕พระคเณศ. พระคเณศ^๕ใช้^๕ข^๕บ^๕สั่ง^๕ให้^๕รับ^๕ข้าง^๕เผือก.

เชิดฉาน.

หมอเฒ่าตามช้างเผือก, และในที่สุดคล้องไค.

กราวรำ.

พลและเสนามนูนออกมาตั้งกระบวนเตรียมแก้พระ-

ยาช้างเผือก.

สาธการกลอง.

ทงหมกถวายบังคมพระคเณศ.

กลองโยน.

เคีรกระบวนแก้พระยาช้างเผือกผ่านโรง, แล้วเลย

เคีรหายเข้าโรง.

จบตอนที่ ๒.

วิเศษกรรม

ตอนที่ ๓

วิสาขกรรมา.

เครื่องแต่งโรง: ฉากหลังเขียนเป็นรูปปราสาทแบบกรุงสุโขทัย. ข้างหน้าออกมามีม่านม้วน, พันธุ์ชาวลายเทพประนม, กลางมีคู้หา, มีม่านปักคู้หาไขเบ็ดไค้. หลังคู้หามีลัษณะสำหรับยังไม่ให้เห็นฉากหลังในขณะเมื่อไขม่านคู้หา. หลังทำเป็นม่านพันแกลงลายเข้ายี่ฉัตรทอง, มีเชิงชายเขี้ยวกับแกลงลายทอง. มีเคียงเล็ก ๆ ทั้งเบื้องข้าง ๑ มีให้บังช่องคู้หา. นอกจากนั้นให้พื้นเวทีว่างอยู่มาก ๆ สำหรับรับ.

[เสภา.]

๑ จะกล่าวบทพนาเสภาแดลง	ข้อสำแดงบทกลอนตอนที่สาม
กล่าวถึงเทพศิลาศรีเรืองราม	อันมีนามว่าวิสาขกรรมา
ตามทำหรัยไสยศาสตร์ประกาศไว้	ว่าในหมู่เทพไททุกทิศา
ผู้ชำนาญหัตถะกรรมศิลป์	สักจะหาเทียมพระวิสาขกรรม
เธอฉลาดชำนาญในการช่าง	ถ้วนทุกอย่างเอื้อเพื่อเพืออุปถัมภ์
บำรุงแค้นคืนด้วยศิลปกรรม	ให้แลล้าล้นอร่ามและงามจน
สอนช่างเขียนให้เพียรเขียนวาศลี	แบบกระหนกนารัศมีสมร
อีกกระยักชะล้างอน	แบบสุนทรวจิระการสมานรงค์
เริ่มผูกลายลวดเลิประเสริฐก่อน	จรชรก้านกิ่งขึงประสงค

เพราะขาดเครื่องระงับภัยวิบัติ
 เพราะการช่างสำคัญอันวิเศษ
 จึงยกย่องศิลปกรรมนั้นทั่วไป
 ใครที่ถูกผู้ชำนาญในการช่าง
 เหมือนคนขี่คนไพร่ไม่วิ่งเรื่อง
 แท้กรงไทยศรีวิไลทันเพื่อนบ้าน
 ทั้งช่างปั้นช่างเขียนเพียรวิชา
 ทั้งช่างบุประพจน์สุวรรณภิก
 อีกช่างถนอมลายลักษณ์จาลอง
 ควรไทยเราช่วยบำรุงวิชาช่าง
 ช่วยบำรุงช่างไทยให้ถาวร
 อันของชาติไพรีช่างจักสรร
 เราต้องซ้อหลากหลาย และมากมาย
 แม้พวกเราชาวไทยทั้งใจช่วย
 ช่างคงใฝ่ใจผูกถูกทำนอง
 เราช่วยช่างเหมือนอย่างช่วยบ้านเมือง
 สมเป็นเมืองใหญ่โตมโหฬาร

โอสดไทระสมานซึ่งคงใจ
 ทกประเทศนานาทั้งน้อยใหญ่
 ศรีวิไลวิไลคึกเป็นศรีเมือง
 ความคึกขวางเลโลไม่เข้าเรื่อง
 ระพทกวนันท์เปลืองซึ่งวาจา
 จึงมีช่างชำนาญวิเลา
 อีกช่างสถาปนาถูกทำนอง
 ช่างประคัมบุรุษศาสดาฝั่ง
 อีกช่างของเชิงรัตนะประกร
 เครื่องสำอางแขยไทยสโมสร
 อย่าให้หย่อนกว่าเขาเราจะอาบ
 เป็นหลายอย่างต่างพรรณเข้ามายา
 ต้องใช้ทรัพย์สรวุสรวายเป็นถ้ายกอง
 เขออำนาจช่วงไทยให้ทำของ
 และทำของงาม ๆ ชนตามกาล
 ให้ประเทศไทยอันไพศาล
 พอไม่อาบเพื่อนบ้านจึงระเกะ

[ระเบียบ.]

ว. พระวิศ्वกรรม, ถิ่นชวาน, ออก.

บาทสถ. พระวิศ्वกรรมว่า.

วิ. ไซม่านคห.

พระนิมิต. พระวิศ्वกรรมว่านำคห. ถึงวิวิทย์พระนางวิจิตร
เลขาออกมาจากคห, ม่านคหียะ; นางไหว้พระ
วิศ्वกรรม.

เช็กสิ่ง. พระวิศ्वกรรมสั่งนางวิจิตรเลขาให้ว่ากรู. นางไหว้
รับแล้วว่าเช็กสิ่งพอสมควร, แล้วหันไปทางคห.
ไซม่านคห, เห็นเป็นพื้นขาวเปล่า ๆ. นางวิจิตรเลขา
ว่าทำท่าว่ากรูซึ่งเป็นแบบครุช่างเขียน ๔ รูป, คือ
(๑) กระหนก, (๒) นารี, (๓) กระบี่, (๔) กษะ.
เขียนแล้วพระวิศ्वกรรมชมเชยและให้พวงมาลัยเป็น
รางวัลแก่นาง.

วิ. ยี่ค่ม่านคห; นางวิจิตรเลขาหายเข้าโรง, และ
พระรู่ประการเทพบุตรออกมาบังคมพระวิศ्वกรรม.

สร้อยสน. พระวิศ्वกรรมสั่งพระรู่ประการให้ขึ้นรูป. พระรู่ประ
การให้รับแล้วว่าทำขึ้นรูป, ไซม่านคหเห็นภาพยนตร์
๓ ภาพเป็นลำดับ, แลยี่ค่ม่านขึ้นระหว่างเปลี่ยนภาพ,

กึ่งต่อไปนี้:— (๑) พระนารายณ์ทรงครุฑ, (๒) พระ
อิศวรทรงพระนทการ, (๓) พระพรหมาทรงหงส์.
ขึ้นแล้วพระวิศ्वกรรมชมเชยและให้ผ้าผืน ๑ เป็นรางวัล
แก่พระรปะการ.

รว. พระรปะการหายเข้าโรง.

รวสามลา. พระวิศ्वกรรมเล่ามนตร์. เข้มมานม้วน, เห็นภาพ
ปราสาทที่ฉากหลัง.

กราวนอก. อาวุธต่าง ๆ ออก.* พระวิศ्वกรรมสั่งให้ประลอง
กำลังกัน.

สระหมา. รำเพลงอาวุธต่าง ๆ พอสัมควร.*

รว. อาวุธหายเข้าโรง.

เพลง.* นพรัตน์ออกตามลำดับ, แต่งทิวสีกต่าง ๆ และถือ
โคมมีอละโคมสีตามพลอย, กึ่งต่อไปนี้:—

๑ * ท้าวอาวุธต่าง ๆ ออกนี้ ผู้แสดงแต่งกายอย่างตีกระบี่กระบอง ถืออาวุธต่าง ๆ
ออกมาเป็นคู่ ๆ

๒ * การแสดงอย่างตีกระบี่กระบอง เริ่มด้วย กระบี่, ดาบสองมือ, ดาบตั้ง, ง้าว,
พลอง, และไม้สั้นคู่กับพลอง. ที่นอกเพลงไว้ว่าสระหมา เป็นการบอกอย่างสรุป ซึ่ง
รู้กันในวงกาผู้แสดงและผู้บรรเลง การปฏิบัติเมื่อแสดงจริงต้องทำเพลงตามชนิดของ
อาวุธและต่อท้ายด้วยเพลงสระหมา แล้วออกเพลงแปลงในที่สุด

๓ * หมายถึงเพลงเร็ว การบอกหน้าพาทย์เพลงเร็วว่าเพลงเฉย ๆ นี้ เป็นที่รู้กันใน
วงการโขนละครและนักพาทย์มาตั้งแต่โบราณ รำเพลงเร็วก็เรียกว่ารำเพลง.

(๑) เพชร—เครื่องเงิน (คือเสือตากเงิน, ผ้ายก
พื้นขาว), หัวเป็นเงินทำเหลี่ยมเพชร.

(๒) ทับทิม—เครื่องแดงล้วน, หัวเป็นพลอยทับทิม.

(๓) มรกต—เครื่องเขียวล้วน, หัวเป็นพลอยมรกต.

(๔) บุษราคัม—เครื่องเหลืองล้วน, หัวเป็นพลอย
บุษราคัม.

(๕) โกเมน—เครื่องแดงแก่ล้วน, หัวเป็นพลอยโกเมน.

(๖) นิล—เครื่องน้ำเงินแก่ล้วน, หัวเป็นพลอยนิล.

(๗) มุกดา—เครื่องขาวล้วน, หัวเป็นไข่มุก.

(๘) เพทาย—เครื่องชมพูล้วน, หัวเป็นพลอยเพทาย.

(๙) ไพฑูรย์—เครื่องสีไฟ, สักวาลย์ขาว, หัวเป็น
พลอยไพฑูรย์.

เมื่อออกพร้อมแล้ว พลอยนพเก้าก็บรรณาว่าโคม.
แล้วมีคนแต่งเครื่องทองล้วน ๘ คนออก, ว่าทำผสม
กับพลอยนพเก้า.

รว.

นพรัตน์และทองหยาบเข้าโรง.

จบตอนที่ ๓

ตอนที่ ๔

สามัคคีเสวก

เครื่องแต่งโรง : ม่านทอง ๒ ไข. หลังม่านนมฉากพนคำล้วน,
นำฉากทองพระวิเชียรทองพาน ๒ ชั้น, มีพระมหามงกุฎเหนือศีรษะ. พาน
ทั้งบนฐานเขียง, มีฉัตร ๑ ชั้นตรงทง ๒ ข้าง. นำฐานเขียงทงมาห่ม
เครื่องบูชา.

[เสภา.]

๑ จะกล่าวคำรำกลอนสุนทรขัณฑ์	เสนอศัพท์สรรพคุณยศที่
แถลงการสมานสามัคคี	ในหมู่ราชเสวีผู้สามัคคี
อันเสวีแบ่งปันกันทั้งปวง	เป็นกระทรวงทะยวงการแจ้งประจักษ์
เพื่อประกอบกิจประจำพระลำนันท์	ให้สมศักดิ์ทรงแต่งตั้งตำแหน่งนิม
แต่ถึงแยกหลายแผนกแยกในกิจ	ในดวงจิตสามัคคีเป็นปฐม
ถือเอาความภักดีพิโรธม	ในบรมบวรรัตนชาติดิยา
การดำรงภักดีมีหลายอย่าง	ด้วยท่วงท่าทางเฉพาะหน้า
หรือพูดโผงโป้งไปในวาจา	เขาข่มมว่าเช่นนี้ภักดีดวง
ความภักดีควรที่จะนับถือ	คือภักดีในจิตคิดเป็นห่วง
ประสงค์สรรพพระกิจให้รู้ให้ลุล่วง	ภักดีที่ในดวงมโนใน
อันสิ่งใดรับอาสาสามารถจะทำ	ย่อมเทจามีให้หลังให้ลืมิได้

สืบทส่ำทพยยามทกเมื่อไป
ถึงกจิโคของชกชฉฉฉฉฉ
ควรระยอมทกลงเพื่อจงรัก

ต่อเมื่อใดก็สำเร็จจึงผ่อนพัก
แม้จะไค้เป็นประโยชน์แก่ทรงศกค
ไม่ควรพักค้ำนั่งถึงส่วนตัว ฯ

๑ ประการหนึ่งพึงคิดในจิตมัน
ควรเคารพยำเียงและเกรงกลัว
ควรนกว่าบรรดาข้าพระบาท
เหมือนลูกเรืออยู่ในกลางหว่างวารี
แม่ลูกเรือเชือถอฝเป็นนาย
คอยตงใจฟังขงคยักขยัก
แม่ลูกเรือขวกคมีทวู
เมื่อคลื่นลมแรงจกชกชชช
แม่ทางคนทางเียงเียงแก่งแย่ง
แม่ไม่ถือเครงคทวงวินัย
นายจะสั่งสั่งไคไม่เข้าจิต
จะย่งแล้วย่งเล่าไม่เข้าทาง
ถึงเสวทเป็นข้าฝ่าพระบาท
ในพระราชสำนักพระภอร
เหล่าเสวททกทกลาส
รักษาคนเครงคทวงวินัย

ว่าทรงธรรมเหมือนนิกายยังเกิดหัว
ประโยชน์ตัวนี้กันอับหน้อยจะก
ล้วนเป็นราชบริพารพระทรงศรั
จำต้องมมีทริจิตสนธิกัน
ต้องม่งหมายช่วยแรงโคยแข่งขัน
นาวานางจะรอกคตลอดคทะเล
และเริ่มมิเโคโย่งโยเส
เรือจะเหล่มระย่ำข่าไป
นายเรือจะเอาแรงมาแต่ไหน
เมื่อถึงคราวพายุใหญ่จะควรวูควรว
จะต้องคิกคักใจให้ชัคขวาง
เรือก็คองอปป่างกลางสาคร
ไม่ควรขาคความสมัคสโมสร
เหมือนเรือแล่นสาครสมทไทย
ควรคิกถึงนำทั้นเป็นใหญ่
สมานใจจงรักพระภัก

ไม่ควรเลือกที่รักมักที่ชัง
ควรปรองคองในหมู่ราชเสวี

สามัคคีเป็นกำลังพระลัทธิ
ให้สัมพัทธ์รวมพระเจ้าเราองค์เดียว ฯ

๑ อนึ่งควรรู้พระนิมิตท่าน
เพราะเหตุใดควรพิจารณาให้แน่เจ็ว
ประการหนึ่งคบเพื่อนเช่นชักเช
แม้กินเหล้าเมาแล้วชวนว้ายไป
สถานหนึ่งหรือฮังก่อวิวาท
สถานหนึ่งเกล็ดมิจกุกุสรา
ธรรมดาคันร้ายหมายใช้เรา
ก็ทั้งขี้มอมสุราพาใจง
อาจจะชวนเล่นพนันและขันต่อ
ทวีปี่ร่วงโรยวิระโมยโคยหมกอาบ
อนึ่งดูข้อแห่งสุราพาลินคล่อง
ใครอยากกริการงานข้างใน
สิ่งใดที่ใครเห็นเป็นความลับ
ถูกเพื่อนฝูงจุมพุกเหมือนลูกน้อย
อึกการเที่ยวเกี้ยวสรวทชาติชว
เหตุคนภมึงหมิ่นเทอน
เพราะพระองค์ประสงค์จะบงกัน

พระภูบาลไม่โปรดคนมักเที่ยว
ว่าโทษแห่งการเที่ยวมีฉันทโค
ให้สามเเลเทเมาเข้าร้ายใหญ่
อาจมีภัยหลายอย่างต่าง ๆ มา
ก็สามารถเสื่อมเสียบเป็นหนักหนา
อาจจะพาขึ้นเสียบคนลง
เป็นเครื่องมอของเขาคามประสงค์
แล้วก็คงลวงล่อพอได้กาย
ทวีปี่ไม่พอขยับขยับเลียบหาย
เป็นผีร้ายเพราะหลงละเลิงใจ
คนที่ทั้งขี้มอมสุราพาใจ
ก็เล่าให้ โขบเผลอสติลอย
ก็อาจกลับกล่าวกระวายขยายพล่อย
ขี้ญญาถ่อยเพราะสุราพาพินเพื่อน
เครื่องพาทวเป็นโรคโสโครกเขื่อน
พระองค์เหมือนบิคาผู้ปราณี
มิให้ข้าพระบาทนั้นเสียบราศี

แม้ว่ามีกษัตริย์ข้าราชกาล
 มีหน้าข้าเสวยเวลารักษาป่วย
 มีแต่พากันว่าสาแก่ใจ
 ถึงทรงรักก็คิดสนองพระเดชพระคุณ
 กว่าระหยาบปะกิดลีลาป่วยวัน
 เสวยเวลาเพราะหาโรคใส่ตน
 สุนท^๕เพียงคร^๕เดียวเท่านั้น^๕

ย่อมเสียดสีวิเสียดขวัญเพราะจัญไร
 ใครจะช่วยเวทนาก็อำไม่
 ก็อบากเทวทำไมช่างหัวมัน
 โรคทวารฉมันตักความขบ้น
 วังไม้ทันพวกเพื่อนที่ ๆ
 เพราะอยากเทวชุกชนไม้พอก
 ต้องทนทุกข์ทเวศทวีหลายเวลา ฯ

๑. อนึ่งชนโดยมากยากจะเข้าใจ
แม้ผู้ใดมิได้รู้พระอริยา
ผู้ประพฤติกิไม่ถูกพระประสงค์
อันว่าผู้พระภบาลโปรดปรานใช้
เพราะฉนั้นขามเจ้าขาวมนาย
เหมือนอนชายเจ้าขายนายชายประจ
อันเสวทิในราชสำนัก
แม้ประพฤติกตามใจชั่วทำชั่วช้า
การใด ๆ อย่างใดก็กล่าวเป็นส่วนตัว
มิหนำซ้ำเขาจะว่าพระภม
จะเลเบเหมาเขาว่าข้าสนธิ
น่าจะโปรดการเช่นนั้นเป็นมั่นคง

๑
 ๒
 ๓
 ๔
 ๕
 ๖
 ๗
 ๘
 ๙
 ๑๐
 ๑๑
 ๑๒
 ๑๓
 ๑๔
 ๑๕
 ๑๖
 ๑๗
 ๑๘
 ๑๙
 ๒๐
 ๒๑
 ๒๒
 ๒๓
 ๒๔
 ๒๕
 ๒๖
 ๒๗
 ๒๘
 ๒๙
 ๓๐
 ๓๑
 ๓๒
 ๓๓
 ๓๔
 ๓๕
 ๓๖
 ๓๗
 ๓๘
 ๓๙
 ๔๐
 ๔๑
 ๔๒
 ๔๓
 ๔๔
 ๔๕
 ๔๖
 ๔๗
 ๔๘
 ๔๙
 ๕๐
 ๕๑
 ๕๒
 ๕๓
 ๕๔
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

เหตุ^๕ฉ^๕ฉ^๕ฉ^๕ความ^๕จงรัก
 ถึง^๕แม้^๕ชอบ^๕สนทน^๕สนาน^๕สัก^๕ปาน^๕ใด
 หมัน^๕ระ^๕วัง^๕ก^๕ิ^๕ร^๕ิ^๕ยา^๕และ^๕วาท^๕
 มี^๕ให้^๕มี^๕ข้อ^๕ข้อ^๕และ^๕หมอง^๕มัว^๕
 ควร^๕ทั้ง^๕ใจ^๕ไว้^๕ซื่อ^๕ให้^๕ภ^๕า^๕ชา^๕
 เป^๕น^๕คน^๕ค^๕ิ^๕ควร^๕ที่^๕เป^๕น^๕ย^๕ร^๕ิ^๕ห^๕าร^๕
 ท^๕ก^๕คำ^๕เข้า^๕เ^๕ฝ้า^๕ร^๕ำ^๕ด^๕ิ^๕ก^๕ด^๕ิ^๕ง^๕พระ^๕ค^๕ุ^๕ณ^๕
 ก^๕ต^๕ัญ^๕ณ^๕ฝ^๕ัง^๕ใจ^๕ไม่^๕ว^๕าย^๕วัน^๕
 หมัน^๕ส^๕ำ^๕เ^๕ก^๕ง^๕ก^๕ะ^๕เว^๕ท^๕ิ^๕ท^๕า^๕ค^๕ณ^๕
 ถึง^๕ลำ^๕ย^๕าก^๕เท^๕า^๕ไ^๕ค^๕ิ^๕ไม่^๕ท^๕อ^๕ก^๕ทั้ง^๕
 หมัน^๕เ^๕ก^๕เ^๕น^๕จ^๕ิ^๕ท^๕ของ^๕ท^๕ัว^๕ย^๕ำ^๕ม^๕ิ^๕ว^๕ท^๕ง^๕
 ภ^๕ัก^๕ค^๕ิ^๕แ^๕น^๕ว^๕ณ^๕พระ^๕อง^๕ค^๕ั^๕ท^๕ร^๕ง^๕ใ^๕ส^๕ท^๕

ควร^๕ระ^๕ห^๕ัก^๕ความ^๕เก^๕เ^๕ด^๕ล^๕ไ^๕ด^๕ล^๕
 ควร^๕ห^๕ัก^๕ใจ^๕และ^๕เส^๕ง^๕เ^๕ย^๕ม^๕เ^๕ย^๕ม^๕ท^๕ัว^๕
 ร^๕ัก^๕ษา^๕พระ^๕เ^๕ก^๕เ^๕น^๕ร^๕ุ^๕ค^๕ิ^๕ย^๕ศ^๕พระ^๕เจ้า^๕อ^๕บ^๕ุ^๕ห^๕ัว^๕
 มา^๕พ^๕น^๕พ^๕ัว^๕ย^๕าท^๕ย^๕ง^๕ส^๕ั^๕ท^๕ร^๕ง^๕ร^๕ำ^๕ค^๕า^๕ณ^๕
 ว่า^๕ค^๕ว^๕ร^๕ท^๕ร^๕ง^๕พระ^๕เม^๕ก^๕ท^๕า^๕ท^๕ก^๕ส^๕ถ^๕า^๕
 บ^๕ำ^๕เร^๕อ^๕เ^๕ย^๕อ^๕ง^๕บ^๕ท^๕มา^๕ล^๕ย^๕พระ^๕ท^๕ร^๕ง^๕อ^๕ร^๕ร^๕ม^๕
 ซ^๕ง^๕ท^๕ร^๕ง^๕พระ^๕ก^๕าร^๕ณ^๕เ^๕น^๕ม^๕ห^๕ัน^๕ค^๕
 และ^๕ท^๕ัว^๕ก^๕น^๕จ^๕ร^๕ัก^๕ภ^๕ัก^๕ค^๕ิ^๕ร^๕ิ^๕ง^๕
 แ^๕ด^๕่^๕พระ^๕ผู้^๕ก^๕าร^๕ณ^๕เ^๕น^๕บ^๕อ^๕ค^๕ย^๕ิ^๕ง^๕
 เ^๕น^๕ไ^๕ท^๕ย^๕ร^๕ิ^๕ง^๕แ^๕ล^๕ว^๕จ^๕ร^๕ัก^๕พระ^๕จ^๕อม^๕ไ^๕ท^๕ย^๕
 ช^๕ย^๕ำ^๕ง^๕ว^๕ง^๕ให้^๕ผู้^๕อ^๕น^๕เ^๕า^๕ห^๕ล^๕อ^๕ก^๕ไ^๕ค^๕
 ช^๕อ^๕ร^๕ิ^๕บ^๕ิ^๕ช^๕ั^๕ท^๕ร^๕ง^๕อ^๕ร^๕ร^๕ม^๕เ^๕น^๕ร^๕ิ^๕น^๕ค^๕ร^๕ ฯ

[ระบุ.]

ปฐม.

ราชเสวกแต่งเต็มยศเฝ้าผ่านเฝ้าอยู่ ๆ ถึงท้าวไป

๑. พราหมณ์เข้าทูล.
๒. พราหมณ์ไปรับข่าวตอก.
๓. ทหารรักษาวัง.
๔. ท้าวพลวงรักษาพระองค์.

๕. กรมวัง.
๖. กรมช่างต้น (แต่งนุ่งผ้าเกี้ยวเกไล ฯลฯ)
๗. กรมราชยาน.
๘. กรมอภิรมย์.
๙. กรมกลองชนะ.
๑๐. กรมแพทย.
๑๑. กรมพระนิติศาสตร์.
๑๒. กรมศิลปากร.
๑๓. กรมธรรมการ.
๑๔. กรมมหาดเล็ก.
๑๕. นักเวียนมหาดเล็กหลวง.
๑๖. { โขนหลวง (พระชั้นเครื่อง)
โขนหลวง (นาง)
๑๗. { โขนหลวง (บัณฑิต)
โขนหลวง (วานร)
๑๘. กรมพระอิศวราช.
๑๙. กรมรถดนตรี.
๒๐. กรมราชเลขาธิการ.
๒๑. กรมพระคลังข้างที่.
๒๒. เสือขาม้าหลวง.

๒๓. เสือข้ายันใหญ่หลวง.

๒๔. เสือข้ายาพรานหลวง.

๒๕. นักเรียนเสือข้ายาหลวง.

๒๖. เสือข้ายาพรานหลวง.

๒๗. เสือข้ายาช่างหลวง.

๒๘. ราชันวิเสือบ้า.

เมื่อเกิดกระบวนผ่านโรงไปหมดแล้ว, ออกมาจับ
แถวทักกลางเวที, แล้วทักช่องไว้สำหรับให้เห็นม้าหมู่
กันหลัง.

ห้อยแห่.

ไซม่าน. ราชเสวกถวายบังคมพระวัชร, แล้ว
พร้อมกันร้องเพลงแสดงความจริงรักภักดีดังต่อไปนี้:—

ถ้าฝรั่งว่าเท่า.

๑ ข้าเจ้าเหล่าราชเสวก

ล้วนรักภักดีองค์พระทรงศร

มงกุฎเกล้าเจ้าจอมนรากร

สโมสตรวงสขามอรัมเรือง

พระเมตตาปรางค์เป็นที่เล็ก

จึงบรรเจิดเกียรติยศยิ่งฟุ้งกระเือง

ชนระบอบนอบน้อมพระจอมเมือง

บรรณาเลื่องสรรเสริญพระบารมี ฯ

สรรพสิทธิประโยชน์

ขอพระเศษของปักษะเกศ
เพื่อสนองรองของบาทถิล
ปไถ่หน้าแห่งสกลใจ
ขอถวายร่างกายและเลือดเนื้อ
สละเพื่อราชกิจทรงนุญใหญ่
ขออาสาของกันสรวพระภย
ขอบรรลัษย์กษัตริย์ของบาทยศล ฯ
ทรงหมดยนตรึงและรองเข้าพณพาทย์

๑ จักรบรรพสามัคคีเสวก ๖

๔๕
แถลงการณ์เรื่องทุน

ซึ่งเป็นอนุสรณ์ใน

พระบาทสมเด็จพระ

พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

UNIVERSITY OF CHICAGO

UNIVERSITY OF CHICAGO

แถลงการณ์เรื่องทุน

ซึ่งเป็นอนุสรณ์ใน

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในการบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในวันคล้ายวันสวรรคต บรรดาผู้จงรักภักดีได้สละทรัพย์คนละเล็กละน้อยทั้งเป็นทุนในมหาวิทยาลัย เรียกว่าสินอนุสรณ์ “พระราม ๖” ขึ้นครั้งแรกใน พ.ศ. ๒๔๗๐ โดยมีวัตถุประสงค์ให้มหาวิทยาลัยเป็นแม่บ้านทำบุญอุทิศถวายแด่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในวันสวรรคตเป็นงานประจำปี ในเมื่อไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดเป็นแม่บ้านดำเนินการ เงิน此款บัญญัติเพิกถอนวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๑ มีรายการดังนี้

เงินทุน	๑๐๖,๘๕๑.๕๒ บาท

ดอกเบี้ย ๒๕๐๑ โอนสมทบทุนตามข้อบังคับ ๑,๐๕๓.๖๒	”

รวม	๑๐๗,๙๐๕.๑๔ ”

เงินทุน ๑๐๖,๘๕๑.๕๒ บาทนั้น มีผู้สมทบรายใหญ่คือ

๑. เจ้าพระยารามราฆพ	๑๐,๐๐๐.๐๐ บาท

(เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๔)

๒. สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา

๒๐,๐๐๐.๐๐ บาท (เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๕)

๓. พระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวี

๒๐,๐๐๐.๐๐ บาท

(เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๕)

นอกจากนี้ภายหลังวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๑ มีผู้ส่งสมทบเพิ่ม
เติม คือ

๑. หม่อมเจ้าพันธุ์ทิพย์ เกษมศรี

๕๘๐.๐๐ บาท

๒. นางเทพคุณาภ

๖๐.๐๐ ”

รวมทั้งหมก

๑๐๘,๕๘๕.๕๔ ”

นอกจากเงินที่กล่าวในเบื้องต้น ยังมีเงินคอกผลที่ได้รับมาสำหรับปี
๒๕๐๑ ซึ่งสงวนไว้สำหรับการตามวัตถุประสงค์ของทุนประจำปี
๒๕๐๒ อีก ๕,๒๔๒.๖๐ บาท ถ้าเงินนี้มิได้ใช้หรือใช้ไม่หมดก็จะ
ได้ทำการสมทบเป็นทุนต่อไป

นอกจากที่ผู้ทรงภักดีทั้งถวายดังกล่าวในเบื้องต้น หลวงวิทักษ์
อักษรกิจ (สอาด โกมลฤทธิ) ได้ตั้งทุนชื่อ “หลวงวิทักษ์อักษรกิจ
(สอาด โกมลฤทธิ)” ขึ้นเมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๔๕๘ เป็น
จำนวนเงิน ๑,๐๐๐ บาท โดยมีวัตถุประสงค์ให้โอนมเกล้า ๖ ถวาย
ในวันคล้ายวันสวรรคตเช่นเดียวกันกับ สิ้นชนุสรณ์ “พระราม ๖”
คอกผลจากทุนหลวงวิทักษ์อักษรกิจ (สอาด โกมลฤทธิ) ยังมีเคยนำ
มาใช้เลย มหามฤฎ ๖ จึงนำสมทบเป็นทุนของทุนนี้ บัณฑิตทุนจึงมี

อยู่ ๒,๒๔๗.๒๕ บาท (จำนวนรวมทั้งผู้สมทบภายหลังด้วย)

เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๐ ผู้ทรงรักภักดีไค้ยู่ทิดเงิน
๑,๐๐๐ บาท ถวายวัดบวรนิเวศวิหาร ขนานนามท่านว่าท่าน
“พระราม ๖” มีวัตถุประสงค์ให้เก็บทอดผลบำรุงวัดบวรนิเวศวิหาร
ท่านในบั้นนี้มีจำนวน ๑,๐๐๕.๘๓ บาท

ใน พ.ศ. ๒๕๐๑ ผู้ทรงรักภักดีไค้ยู่ทิดเงิน ๗,๐๕๔ บาท ถวาย
วัดบวรนิเวศวิหาร ขนานนามท่านว่าท่าน “พระมงกุฎเกล้า” มีวัตถุประสงค์
ประสงค์ให้เก็บทอดผลปฏิสังขรณ์พระบรมราชานุสาวรีย์พระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว (รวมทั้งพระอโยธยวงศ์วัดบวรนิเวศวิหาร) ท่านนี้ยังไม่
ครบหนึ่งปี จึงยังไม่มีทอดผล

ท่านพระมงกุฎเกล้าฯ ที่ไค้ตั้งขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๐๑ ตามที่กล่าว
ในเบื้องต้นนี้ มีผู้บริจาคทั้งพระนาม และนามต่อไปนี้

บัญชีผู้ร่วมบำเพ็ญกุศลถวายในวันคล้ายวันสวรรคต

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๑

ที่	รายพระนามและนาม	จำนวนเงิน
๑.	พระนางเธอลักษมีลาวัณ	๕๐๐ บาท
๒.	คุณหญิงแส วิชิตวงษ์วุฒิไกร	๕๐๐ "
๓.	พระยาอัครวิทย์	๗๗๖ "
๔.	พระยวงศาภรณ์นิยิต	๓๐ "
๕.	พลโทพระยาจักรีสุรราชภักดิ์	๑๐๐ "
๖.	พระภิกษุมนมมานิตบนเวศร์	๑๐๐ "
๗.	หลวงขทมาลขบวรวิทย์	๓๐ "
๘.	พระมหามนตรี ฯ	๑๐๐ "
๙.	พระยาราชมนตรี	๕๐ "
๑๐.	นายจำรัส สรวินสุทร	๑๐๐ "
๑๑.	คุณสุภัทรา สิงหลกะ	๑๐๐ "
๑๒.	นางพิศ อภิศักดิ์อภิตน	๑๐๐ "
๑๓.	คุณหญิงกลาโหมราชเสนา	๕๐๐ "

๑๔. พระยาไพฑธยนเทพ	๔๐	บาท
๑๕. นางสรพณธาทิตย	๒๐	„
๑๖. นายวิเทศน บุนนาค	๒๐	„
๑๗. นางกณธทา บุนนาค	๑๐	„
๑๘. นางโกสมภ บุนนาค	๑๐	„
๑๙. นางสมมาลี บุนนาค	๑๐	„
๒๐. พระทองนทีศิริ	๒๐	„
๒๑. ทำสรวิจิตร	๒๐	„
๒๒. พระยาอภิยาธราชไมตรี	๕๐	„
๒๓. พระยาอชราชทรงศิริ	๒๐	„
๒๔. พระปฏิวะศวิศิษฎ์	๒๐	„
๒๕. พระยาพิทักษ์เทพมณเฑียร	๓๐	„
๒๖. พระอภิสัยสวามิภักดิ์	๒๕	„
๒๗. พระยาสุรินทรเสวี	๕๐	„
๒๘. พระยาขำเรอภักดีและคุณหญิง	๒๐๐	„
๒๙. พระยาอุคมราชภักดีและคุณหญิง	๒๐๐	„
๓๐. คุณหญิงเลลา อนิรุทธเทวา	๒๐๐	„
๓๑. คุณหญิงเผื่อน อภิเษมธรรมา	๑๐	„
๓๒. พระสุริยวิศุสา	๒๐๐	„
๓๓. คุณหญิงเชบ กฤตราช	๒๕	„

๓๔. คุณนายควงคำ ไกรฤกษ์	๑๐๐	บาท
๓๕. คุณพูนเพิ่ม ไกรฤกษ์	๕๐	”
๓๖. หม่อมเจ้าหญิงอังสุมาลย์ เกษมสันต์	๒๐	”
๓๗. หม่อมเจ้าชัชวลิต เกษมสันต์และชายา	๒๐๐	”
๓๘. เจ้าพระยารามราชนพ	๒๐๐	”
๓๙. พระยาสุริยทิรารักษ์	๒๐๐	”
๔๐. พระยาศุภอักษรบดี	๗๐	”
๔๑. พระยาภรรตราช	๑๐๐	”
๔๒. พระยาสรรค์ศิริวัฒน์	๓๐	”
๔๓. จมื่นเทพนครนาท	๒๐	”
๔๔. คุณเนื่อง บัณฑิตบุตร	๑๐	”
๔๕. พระยานเรนทรราชา	๑๐	”
๔๖. หม่อมเจ้าหญิงจงจิตรถนอม ทิศาภัก	๓๐	”
๔๗. หลวงเสวีวัชรินทร์	๒๐	”
๔๘. พระสนิทรราชการ	๒๐	”
๔๙. หลวงวิทักษ์อักษรกิจ	๕๐	”
๕๐. นางวงศ์ เชิงสุธา	๑๐	”
๕๑. น. ส. สุปรีชา เชิงสุธา	๑๐	”
๕๒. คุณหญิงประเสริฐศุกกิจ	๕๐	”
๕๓. เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศร	๒๐	”

๕๔. คุณพิพัฒน์ ไกรฤกษ์	๒๐	บาท
๕๕. ม.ร.ว. เฝื่อน ไกรฤกษ์	๑๐	"
๕๖. นางสุธรรมกิตยารักษ์	๑๐	"
๕๗. นางไกรภัก สนิทวงศ์	๒๐	"
๕๘. หม่อมเจ้าแหวงจักร จักรพันธ์	๑๐๐	"
๕๙. นายสุชาติ สุจริตกุล	๒๐	"
๖๐. หม่อมเจ้านิทยากร วรวรรณ	๑๐๐	"
๖๑. พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร	๑๐๐	"
๖๒. พระพิบูลย์ไธสวรรย์	๑๐๐	"
๖๓. นายหิบบ ฌ นคร และภรรยา	๕๐	"
๖๔. หม่อมเจ้าหญิงพิไลเสชา กิตกุล	๕๐	"
๖๕. คุณหญิงวันนารายณ์ (เนื่อง)	๑๐๐	"
๖๖. ท่านผู้หญิงถวิล ธรรมศักดิ์มนตรี	๕๐	"
๖๗. ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๒	"
๖๘. คุณรังษี เสวิกุล	๒๐	"
๖๙. คุณสิริพันธ์ สุจริตกุล	๑๖	"
๗๐. คุณหญิงเหรียญ พิทักษ์ภูบาล	๕๐	"
๗๑. นายกวทก ห่มแพร	๒๐	"
๗๒. หลวงไวทเชษฐาการ	๕๐	"
๗๓. หม่อมเจ้าหญิงวิลาศกัญญา ทวีวงศ์	๒๐	"

๗๔. หม่อมเจ้าหญิงสกลัษณา เกษมสันต์	๑๐	บาท
๗๕. หม่อมเจ้าหญิงประไพพิมพ์ เกษมสันต์	๑๐	”
๗๖. คุณมารดี กาญจนาคมน	๑๐๐	”
๗๗. คุณเชอม อลงบุญ	๑๐๐	”
๗๘. คุณสุประเทก — อรุณภักดิ์ จารุกุล	๑๐๐	”
๗๙. คุณสิริ สภาวสุ	๕๐	”
๘๐. พลตำรวจตรีเนืองและคุณหญิงอนินทิกา อาชูปทร	๑๐๐	”
๘๑. คุณเจวิง ลักพลี	๕๐	”
๘๒. คุณนิวิวิติ อันตระการ	๑๐๐	”
๘๓. คุณมงคลยา เวณภักดิ์	๕๐	”
๘๔. หม่อมเฉลย เกววกุล	๒๐	”
๘๕. นางพยอมศิริ อุดชิน	๒๐	”
๘๖. หม่อมทววงศ์ ถวัลยศักดิ์	๑๐๐	”
๘๗. คณะอุบาสิกาวักเขมฺมมยพิท	๖๐	”
๘๘. หลวงชาญญุเบศร์	๓๐	”
รวมทั้งสิ้นเป็นเงิน		๗,๐๕๔ บาท

